

MA TÖRTÉNELEM TANÁRI ZÁRÓVIZSGA TÉTELSOR

(A és B tételek + SZAKMÓDSZERTAN)

Minden tétel két részkérdésből áll: 1) a megjelölt terület történetét 2) a tételek tárgyának tanulmányozásához, kutatásához használható legfontosabb forrástípusok, az ezeket vizsgáló segédtudományok, az adott korszak alapvető, legkorszerűbb irodalma, segédkönyvei, a hallgató által kiválasztott 1-2 konkrét forrás ismertetése. A vizsgán a hallgató egy egyetemes és egy magyar történelem tételből álló tételpárból vizsgázik (A és B tétel).

Ókor

- 1. Az ókori keleti társadalmak, kultúra, vallás az ókori Keleten.**
 - Baines, J. – Malek, J.: Az ókori Egyiptom atlasza. Bp. 1992, 2000².
 - Kákosy L.: Ré fiai. Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Bp. 1979, 1993², 1998³.
 - Roaf, M.: A mezopotámiai világ atlasza. Bp. 1998.
 - Dobrovits A. – Kákosy L. (ford.): A paraszt panaszai. Óegyiptomi novellák. Bp. 1963.
 - Harmatta J. (szerk.): Ókori keleti történeti chrestomathia. Bp. több kiadás.
- 2. Az ókori hellén világ társadalma és politikai szervezeti formái, a demokrácia görög értelmezése és megvalósítása Athénben.**
 - Németh Gy.: A polisok világa. Bevezetés az archaikus és koraklasszikus kori görög társadalomtörténetbe. Bp. 1999.
 - Államéletrajzok. Összeáll. Németh Gy., Bp. 2003.
 - A. Swiderkowna: A hellenizmus kultúrája. Bp. 1981, 96–112, 220–314.
- 3. A római köztársaság társadalma, politikai szervezete és válsága.**
 - Alföldy G.: Római társadalomtörténet. Bp. 2000.
 - Havas László–Németh György–Szabó Edit: Római történeti kézikönyv. Szerkesztő: Németh György. A forrásokat összeállította Forisek Péter. Budapest, Korona Kiadó, 2001.
- 4. A Római Birodalom és a barbár világ találkozása: a népvándorlás és a Nyugat-római Birodalom bukása.**
 - Havas László–Hegyí W. György–Szabó Edit: Római történelem. Szerkesztő: Németh György. Budapest, Osiris Kiadó, 2007.
 - Havas László–Németh György–Szabó Edit: Római történeti kézikönyv. Szerkesztő: Németh György. A forrásokat összeállította Forisek Péter. Budapest, Korona Kiadó, 2001.

Középkor

5. Európa gazdasága, társadalma a 11–15. században

- Marc Bloch: A feudális társadalom. Budapest: Osiris 2002. 311-371.
- Angi János et alii: Európa az érett és a kései középkorban, Debrecen: DUP, 2001, 3-156.
- Henri Pirenne: A középkori gazdaság és társadalom története, Bp., 1983.
- Georges Duby: Emberek és struktúrák a középkorban, Bp., 1978.
- Southern, Richard William: A nyugati társadalom és az egyház a középkorban. Budapest: Gondolat, 1987.

6. A kora középkori keresztény királyságtól a rendi monarchiáig. Nyugat-Európa államai

- Georges Duby (szerk.): Franciaország története I. Budapest: Osiris, 2005, 268-287, 316-321, 376-385, 457- 467.
- Pósnán László: Németország a középkorban, DUP, Debrecen, 2003, 54-60.
- Sashalmi Endre: A nyugat-európai államfejlődés vázlatja, Budapest: Pannonica Kiadó, 2006.
- Szűcs Jenő: Vázlat Európa három történelmi régiójáról, Budapest: Magvető, 1983.
- Gerics József: A korai rendiség Európában és Magyarországon, Bp., 1987, vonatkozó részek.
- Katus László: A középkor története. Budapest: Pannonica-Rubicon, 2000.
- Európa ezer éve: a középkor. I-II. Szerk.: Klaniczay Gábor. Budapest: Osiris, 2004.

7. Magyarország gazdaság-és társadalomtörténete a honfoglalástól Mohácsig

8. A középkori magyar állam a fejedelemségtől a rendi monarchiáig

9. Magyarország mint közép-európai nagyhatalom

Irodalomjegyzék a középkori magyar történelmi tételekhez

Források:

- BERTÉNYI Iván (szerk.): *Magyar történelmi szöveggyűjtemény. 1000-1526.* Osiris, Bp. 2000.
- ÉRSZEGI Géza (szerk.): *Árpád-kori legendák és Intelmek.* Budapest: Osiris, 2004.
- KRISTÓ Gyula (szerk.): *Az államalapítás korának írott forrásai.* Szeged, 1999.
- NAGY Gábor (szerk.): *Magyar Középkor 997-1526 (Forrásgyűjtemény)* Tóth Könyvkereskedés és kiadó Kft. Debrecen, 1999.
- *Anonymus / Kézai Simon: A magyarok cselekedetei.* Fordította VESZPRÉMY László / BOLLÓK János. Budapest: Osiris, 1999.
- *Képes Krónika.* Ford. Bellus Ibolya. Budapest: Európa, 1986.
- *Küküllei János és a Névtelen Minorita krónikája.* Ford. GERÉB László. Budapest, 1960.
- *A magyarok krónikája és Siralmas ének (Rogerius mester).* Budapest: Osiris, 2001.

Tankönyvek:

- ENGEL Pál: *Szent István birodalma.* Budapest: História, 2001.
- ENGEL Pál - KRISTÓ Gyula - KUBINYI András: *Magyarország története 1301–1526.* Budapest: Osiris Kiadó, 1998.

- KRISTÓ Gyula: *Magyarország története 895–1301*. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.

Szakirodalom:

- ENGEL Pál: Honor, vár, ispánság. Tanulmányok az Anjou-királyság kormányzati rendszeréről. *Századok* 116 (1982) 880–922.
- F. ROMHÁNYI Beatrix: A beregi egyezmény és a magyarországi sókereskedelem az Árpád-korban, In: *Magyar Gazdaságtörténeti Évkönyv 2016: Válság - Kereskedelem*. Szerk. KÖVÉR György, POGÁNY Ágnes, WEISZ Boglárka, Budapest: MTA BTK Történettudományi Intézet, 2016. 265-302.
- FÜGEDI, Erik. *Ispánok, bárók, kiskirályok: A középkori magyar arisztokrácia fejlődése*. Budapest: Magvető, 1986, 182–387.
- *Gazdaság és gazdálkodás a középkori Magyarországon: gazdaságtörténet, anyagi kultúra, régészet*. Szerk. KUBINYI András, LASZLOVSZKY József, SZABÓ Péter, Budapest, 2008.
- GYÖRFFY György: *István király és műve*. Budapest, 1977.
- *Keresztesekből lázadók: Tanulmányok 1514 Magyarországról*. Szerk. C TÓTH Norbert, NEUMANN Tibor, Budapest: MTA BTK Történettudományi Intézet, 2015.
- KUBINYI András: A Mátyás kori államszervezet. In: *Hunyadi Mátyás*. Szerk. RÁZSÓ Gyula, V. MOLNÁR László. Budapest, 1990. 53–119.
- KUBINYI András: *Főpapok, egyházi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon*, Budapest, 1999.
- KUBINYI András: *Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és a Jagelló-kor hadtörténete*. Budapest, 2007. 118–135.
- KUBINYI András: Városhálózat a késő középkori Kárpát-medencében. In: *Bártfától Pozsonyig. Városok a 13–17. században*. Szerk. CSUKOVITS Enikő – LENGYEL Tünde. MTA TTI, Bp. 2005. 9–36.
- MÁLYUSZ, Elemér: *Zsigmond király uralma Magyarországon, 1387–1437*. Budapest: Gondolat, 1984.
- *Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon: A kezdetektől 1918-ig*. Szerk. DOBSZAY András, FORGÓ András, ifj BERTÉNYI Iván, PÁLFFY Géza, RÁCS György, Szíjártó M István, Budapest: Argumentum Kiadó, 2013. (TRINGLI I., C. TÓTH N., NEUMANN T., PÁLFFY G.)
- SZÜCS Jenő: *Az utolsó Árpádok*. Budapest, 1993.
- ZSOLDOS Attila: *Az Árpádok és alattvalóik. 896–1301*. Debrecen: Csokonai, 1997.

Koraújkor, Újkor

10. A reformáció és a katolikus reform európai és magyarországi sajátosságai.

- Angi János et al.: Európa az újkorban. Debrecen. 2006. 345–369.
- Chadwick, Owen: A reformáció. Bp. 2003.
- Bitskey István: Hitviták tüzeiben. Bp. 1978.
- Magyar művelődéstörténet. Szerk. Kósa László. Bp. 1998. 204–258.
- Magyarország története. Főszerk. Romsics Ignác. Bp. 2007. 370–388., 451–469.
- Gribbin, John: A tudomány története 1543-tól napjainkig. Bp. 2004. 21–189.

11. A hatalmi politika sajátosságai és törekvései a koraújkori Európában.

- Angi János et al.: Európa az újkorban. Debrecen. 2006. 123–144., 284–345.
- Hahner Péter: A régi rend alkonya. Egyetemes történet 1648–1815. Bp. 2006. 47–60., 91–153.
- A kora újkor története. Szerk. Poór János. Bp. 2009. 11–46., 70–119.
- Világtörténet. Főszerk. Salamon Konrád. Bp. 2006. 575–578., 621–636., 650–684.

12. Európa gazdasági régiói, az eltérő fejlődés jellegzetességei, okai és következményei.

- Angi János et al.: Európa az újkorban. Debrecen. 2006. 55–65., 74–81.
- Diederiks, H. A. et al.: Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Bp. 1995. 69–84.
- Braudel, Fernand: A tér és az idő felosztása Európában (A világ ideje). Világtörténet. 1980/4. 3–70.
- Wallerstein, Immanuel: A modern világgazdasági rendszer kialakulása. Bp. 1983. 124–199.

13. Az Oszmán Birodalom terjeszkedése Európában. A középkori magyar állam összeomlása, az ország három részre szakadása. Az Erdélyi Fejedelemség és a magyar rendi függetlenségi mozgalmak.

- Angi János et al.: Európa az újkorban. Debrecen. 2006. 248–255., 293–299., 323–329.
- Pálffy Géza: A tizenhatodik század története. Bp. 2000. 8–118.
- Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. Bp. 2010. 50–77, 136–186.
- Fodor Pál: Magyarország és a török hódítás. Bp. 1991.
- R. Várkonyi Ágnes: Három évszázad Magyarország történetében 1526–1790. I. köt. Bp. 1999. 13–89., 99–137.
- Ágoston Gábor–Oborni Teréz: A tizenhetedik század története. Bp. 2000. 25–59, 139–221.
- Szabó Péter: Az erdélyi fejedelemség. Bp. 1997. 57–122.
- Oborni Teréz: Erdély fejedelmei. Bp. 2002.

14. A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc.

- Magyarország története. Főszerk. Romsics Ignác. Bp. 2007. 469–487.
- Szakály Ferenc: Hungaria eliberata. Budavár visszavétele és Magyarország felszabadítása a török uralom alól. 1683–1718. Bp. 1986. 73–91., 123–151.
- Köpeczy Béla–R. Várkonyi Ágnes: II. Rákóczi Ferenc. Bp. 2004. (3. átdolg. és bőv. kiad.)
- Rákóczi-szabadságharc. Szerk. R. Várkonyi Ágnes–Kis Domokos Dániel. Bp. 2004.

- 15. Magyarország a 18. századi Habsburg Birodalomban.**
- Magyarország története. Főszerk. Romsics Ignác. Bp. 2007. 488–564., 572–593.
 - Ifj. Barta János: A tizennyolcadik század története. Bp. 2000.
 - Kosáry Domokos: Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867. Bp. 1990. 11–170.
 - Kosáry Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp. 1996. 250–367.
- 16. A francia polgári forradalom és társadalmi hatásai a Szent Szövetség-i Európában**
- 19. századi egyetemes történet, 1789–1914. Szerk. Vadász Sándor. Korona, Budapest, 2005.
- 17. Az ipari forradalom kérdései, a szabad versenyek kapitalizmustól az integrált világgazdaság létrejöttéig**
- Diederiks H. A. et al.: Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. A rurális társadalomtól a gondoskodó államig. Budapest, 1995. Osiris, 6. fej.
 - Cameron, Rondo: A világgazdaság rövid története. Budapest, 1993. Maecenas (Megfelelő részek)
- 18. Nagyhatalmi versengés az európai- és világhegemóniáért (gyarmatosítás, a gyarmati rendszer kialakulása, nemzetközi kapcsolatok és konfliktusok a „hosszú” 19. században)**
- Ormos Mária, Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren: felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945. Budapest, 1998. Osiris.
 - 19. századi egyetemes történet, 1789–1914 / Szerk. Vadász Sándor. Korona, Budapest, 2005. (Vonatkozó részek)
- 19. Megkésetttség és utolérési kényszer – Kelet-Európa történeti sajátosságai a nemzeti újjászületés korától az első világháborúig**
- Niederhauser Emil: Kelet-Európa története. Budapest, MTA TTI, 2001.
 - Andrew C. Janos: Haladás, hanyatlás, hegemonia Kelet-Közép-Európában. Budapest, 2003. Helikon. 62–177.
- 20. A szociális kérdés az ipari forradalomtól az orosz bolsevik forradalomig; a nemzetközi munkásmozgalom kialakulása, irányzatai**
- Pipes, Richard: A kommunizmus. Budapest, 2004. Európa.
 - Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet: a rurális társadalomtól a gondoskodó államig / Szerk.: H. A. Diederiks [et al.] Budapest, Osiris, 1995. p. 271-314.
 - Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula: Oroszország története. – Budapest, 1997. Maecenas. p. 421-470.
- 21. A reformkor: a polgári átalakulás előkészítése. Politikai, társadalmi, gazdasági és nemzeti(ségi) kérdések a reformkori országgyűléseken.**
- Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914. Egyetemi tankönyv. Pécs, 2009.
 - Kosáry Domokos: Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867. Magyarok Európában III. Bp., 1990.
 - Gergely András: Magyarország története a 19. században. Bp., 2005.
 - Magyarország története 1790-1848. Főszerk. Mérei Gyula. Bp., 1980.

22. A polgári forradalom és szabadságharc. A neoabszolutizmus.

- Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914. Egyetemi tankönyv. Pécs, 2009.
- Gergely András: Magyarország története a 19. században. Bp., 2005.
- Kosáry Domokos: Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867. Magyarok Európában III. Bp., 1990.
- Hermann Róbert: 1848–1849. A szabadságharc hadtörténete. Bp., 2001.

23. Az Osztrák-Magyar Monarchia kora (1867-1914)

- Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914. Egyetemi tankönyv. Pécs, 2009.
- Gergely András: Magyarország története a 19. században. Bp., 2005.
- Magyarország története 1848-1890. Főszerk. Kovács Endre 2. jav. kiadás. Bp., 1987.
- Magyarország története 1890-1918. Főszerk. Hanák Péter 3. kiadás. Bp., 1988.
- Hanák Péter: Magyarország a Monarchiában. Bp., 1975.

Jelenkor

24. **Az első világháború és a Párizs környéki békék, különös tekintettel Magyarországon vonatkozásában.**
- Galántai József: Magyarország az I. világháborúban 1914–1918. Bp. 1974. Akadémiai Kiadó.
 - Romsics Ignác (szerk.): Magyarország és a nagyhatalmak a 20. században. Bp. 1995. Teleki László Alapítvány.
 - Romsics Ignác: A trianoni békeszerződés. Bp. 2001. Osiris Kiadó.
 - Zeidler Miklós (szerk.): Trianon. Bp. 2003. Osiris Kiadó.
25. **Totális diktatúrák a XX. századi Európában**
- Arendt, Hannah: A totalitarizmus gyökerei. Budapest: Európa, 1992.
 - Nolte, Ernst: A fasizmus korszaka. Budapest: Kairosz, 2003.
 - Kershaw, Ian – Lewin, Moshe: Sztálinizmus és nácizmus; Diktatúrák összehasonlítása. Szeged: Szukits, 2005.
 - Conquest, Robert: Kegyetlen évszázad. Budapest: Kairosz, 2003.
26. **A második világháború előzményei, menete és következményei elsősorban Európa és Magyarország vonatkozásában.**
- Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp. 1999. Osiris Kiadó.
 - Szakály Sándor: Volt-e alternatíva? Magyarország a második világháborúban. Bp. 1999. Ister Kiadó.
 - Ungváry Krisztián (szerk.): A második világháború. Bp. 2005. Osiris Kiadó.
 - Ungváry Krisztián: A magyar honvédség a második világháborúban. Bp. 2004. Osiris Kiadó.
 - Vargyai Gyula: Magyarország a második világháborúban. Összeomlástól összeomlásig. Bp. 2001. Korona Kiadó.
27. **A hidegháború és a kétpólusú világ jellemzői.**
- Kennedy, Paul: A nagyhatalmak tündöklése és bukása. Gazdasági változások és katonai konfliktusok 1500-2000. Bp. 1992. Akadémiai Kiadó.
 - Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet. Bp. 2006. Osiris Kiadó.
28. **A Horthy-korszak kialakulása, főbb jellemzői, szakaszai, eseményei.**
- Ormos Mária: Magyarország a két világháború korában 1914-1945. Debrecen, 1998. Csokonai Kiadó.
 - Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp. 1999. Osiris Kiadó. 149–269.
 - Gergely Jenő – Pritz Pál: A trianoni Magyarország. Bp. 1998. Vince Kiadó.
29. **Szovjetizálás. Kommunista diktatúra és rendszerváltás. (1945-től az 1956-os forradalomig és a megtorlásig; Kádárizmus, rendszerváltó évek)**
- Balogh Sándor: Magyarország külpolitikája 1945-1950. Bp. 1988. Kossuth Könyvkiadó.
 - Gyarmati György: A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulat évtizede Magyarországon, 1945–1956. Bp. 2011. ÁBTL–Rubicon.
 - Izsák Lajos: Rendszerváltástól rendszerváltásig. Magyarország története 1944–1990. Bp. 1999. Kulturtrade Kiadó.
 - Romsics Ignác: Volt egyszer egy rendszerváltás. Bp. 2003. Rubicon Kiadó

- Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp. 1999. Osiris Kiadó. 383–397

30. Főbb demográfiai, társadalmi és gazdasági változások Magyarországon, etnikumok és nemzetiségek a Kárpát-medencében a XX. században.

- Bárdi Nándor et. al. szerk.: Kisebbségi magyar közösségek a 20. században. Bp. 2008. Gondolat – MTA KKI. 23-29, 74-123.

- Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Bp. 2001. Osiris Kiadó. 30-43.

Szakmódszertan tételek a képesítő vizsgához (C tétel)

1. A történelemtanítás kezdetei Magyarországon 1849-ig
2. Történelemtanítás Magyarországon 1849-1945 között
3. Történelemtanítás Magyarországon 1945–1990 között
4. Az utolsó húsz év történelemtanításának fő kérdései
5. A történelem tantervelmélet, a történelemtanítás tantervi szabályozása napjainkban
6. Tankönyvelmélet, történelem tankönyvek napjainkban
7. A történelemtanítás eszközei, felhasználásuk a tanórán
8. Előkészületek a történelemórára, helyi tanterv, tanmenet, óravázlat
9. A kronológiai ismeretek tanításának módszertani kérdései
10. A topográfiai, történeti földrajzi ismeretek tanításának kérdései
11. A történelmi fogalmak tanításának módszertani kérdései
12. A történelemóra típusai, munkaszervezési módok a történelemtanításban
13. Történelemtanítás a tanórán kívül
14. Kompetenciák fejlesztése a történelemtanítás folyamatában
15. Az ismeretek ellenőrzésének céljai és lehetséges módszerei, a történelem érettségi

Ajánlott irodalom:

- KATONA András: *Tanári Kincsestár. Történelem I–VII.* Budapest, 2005–2008.
- BÁRDOSSY Ildikó et al.: *Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában IV.* PTE, Tanárképző Intézet, Pécs, 2003.
- CSEPELA Jánosné – HORVÁTH Péter et al.: *A történelemtanítás gyakorlata. Tantárgypedagógiai tankönyv.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.
- DÁRDAI Ágnes: *A tankönyv kutatás alapjai.* Budapest–Pécs, 2002.
- Évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás.* Szerkesztette KNAUSZ Imre. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.
- KAPOSI József: *A történelmi gondolkodás fejlesztésének lehetőségei*
- KATONA András – SALLAI József: *A történelem tanítása. Tantárgypedagógiai összefoglaló.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.
- KATONA András: *A magyar történelemtanítás történetéből: Kis magyar tankönyvtörténet.* – <http://www.tortenelemtanitas.hu>
- SZABÓ Márta – KAPOSI József: *Módszerek a források feldolgozásához*
- SZABOLCS Ottó: *Történelempedagógiai írások I–II.* Budapest, 2002. (A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XVI., XXVII.)
- Szemelvények harmadfél évszázad magyarországi történelemtanterveiből.* – <http://www.tortenelemtanitas.hu>
- Történelem – tanítás – módszertan. Tanulmányok a 75 éves Szabolcs Ottó tiszteletére.* Budapest, 2002.

Tételpárok

- 1 A) Az ókori keleti társadalmak, kultúra, vallás az ókori Keleten.
B) Magyarország, mint közép-európai nagyhatalom
- 2 A) Az ókori hellén világ társadalma és politikai szervezeti formái, a demokrácia görög értelmezése és megvalósítása Athénben.
B) Magyarország a 18. századi Habsburg Birodalomban.
- 3 A) A római köztársaság társadalma, politikai szervezete és válsága.
B) Főbb demográfiai, társadalmi és gazdasági változások Magyarországon, etnikumok és nemzetiségek a Kárpát-medencében a XX. században.
- 4 A) A Római Birodalom és a barbár világ találkozása: a népvándorlás és a Nyugat-római Birodalom bukása.
B) A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc.
- 5 A) Európa gazdasága, társadalma a 11–15. században.
B) A polgári forradalom és szabadságharc. A neoabszolutizmus.
- 6 A) A kora középkori keresztény királyságtól a rendi monarchiáig. Nyugat-Európa államai.
B) A reformkor: a polgári átalakulás előkészítése. Politikai, társadalmi, gazdasági és nemzeti(ségi) kérdések a reformkori országgyűléseken.
- 7 A) A hatalmi politika sajátosságai és törekvései a koraujkori Európában.
B) Az első világháború és a Párizs környéki békék, különös tekintettel Magyarország vonatkozásában.
- 8 A) Európa gazdasági régiói, az eltérő fejlődés jellegzetességei, okai és következményei.
B) Az Osztrák-Magyar Monarchia kora (1867-1914)
- 9 A) A francia polgári forradalom és társadalmi hatásai a Szent Szövetség-i Európában
B) A Horthy-korszak kialakulása, főbb jellemzői, szakaszai, eseményei.
- 10 A) Az ipari forradalom kérdései, a szabad versenyes kapitalizmustól az integrált világgazdaság létrejöttéig
B) A második világháború előzményei, menete és következményei elsősorban Európa és Magyarország vonatkozásában.
- 11 A) Nagyhatalmi versengés az európai- és világhegemóniáért (gyarmatosítás, a gyarmati rendszer kialakulása, nemzetközi kapcsolatok és konfliktusok a „hosszú” 19. században)

- B) Szovjetizálás. Kommunista diktatúra és rendszerváltás. (1945-től az 1956-os forradalomig és a megtorlásig; Kádárizmus, rendszerváltó évek)
- 12 A) Megkésettség és utolérési kényszer – Kelet-Európa történeti sajátosságai a nemzeti újjászületés korától az első világháborúig
B) A reformáció és a katolikus reform európai és magyarországi sajátosságai.
- 13 A) A szociális kérdés az ipari forradalomtól az orosz bolsevik forradalomig; a nemzetközi munkásmozgalom kialakulása, irányzatai
B) Magyarország gazdaság-és társadalomtörténete a honfoglalástól Mohácsig
- 14 A) A hidegháború és a kétpólusú világ jellemzői.
B) Az Oszmán Birodalom terjeszkedése Európában. A középkori magyar állam összeomlása, az ország három részre szakadása. Az Erdélyi Fejedelemség és a magyar rendi függetlenségi mozgalmak.
- 15 A) Totális diktatúrák a XX. századi Európában
B) A középkori magyar állam a fejedelemségtől a rendi monarchiáig